

Vědecký časopis Vysoké školy Karla Engliše

Periodica Academica
číslo 2 / ročník III / 2008

Opera Collegii Karel Engliš

PASPORTNÍ EVIDENCE HMOTNÉHO INVESTIČNÍHO MAJETKU A (NÁKLADY ROZVOJE) SOUČASNÝ VÝVOJ ŽELEZNIČNÍ (SÍTĚ) DOPRAVNÍ CESTY V ČR

Martin Džanaj

1 PASPORTNÍ EVIDENCE HMOTNÉHO INVESTIČNÍHO MAJETKU

1.1 Význam pasportu

Když se řekne pasport nebo pasportní evidence, mnoho lidí si představí přítěž nebo „absurdum“ bývalého režimu. Pokud, ale pohlédneme hlouběji do problematiky, nalezneme mnohé skutečnosti svědčící o důležitosti této disciplíny.

Pasport je technická evidence popisující objekt po stránce technické, stavební, inženýrské, legislativní a provozní, na základě které lze řídit provoz objektu, plánovat rozvoj, zkrátka držet objekt pod kontrolou. Na železnici v ČR funguje systém, podle kterého se z pasportu určují tzv. udržovací jednotky. Podle počtu udržovacích jednotek získává každá správa dopravní cesty příslušné finanční zdroje ze státního rozpočtu. Proto je v zájmu každé správy dopravní cesty vést pasport ve výborném stavu. Pasport je tedy možno považovat za základní kámen, od kterého se odvíjí provozování každého majetku.

1.2 Složky pasportu u Správy železniční dopravní cesty, s. o. (SŽDC)

Nejvýznamnějším majetkem SŽDC je železniční svršek tvořící jízdní dráhu, která nese a vede kolejová vozidla. Objekty železničního svršku a jejich uspořádání jsou předmětem evidence realizované v rámci informačního systému SŽDC. Z věcného hlediska tvoří tuto evidenci zejména projektová dokumentace, normativní, výkresová, mapová, pasportní, operativní a ekonomická evidence. Evidence je vedena zpravidla na osobních počítačích pomocí jednotných specializovaných programů. Pro evidenci železničního svršku se pro operativně technické účely využívá zejména dále uvedený okruh agend tvořící Dílčí informační systém železničního svršku (DIS ŽSv), skládající se z těchto softwarových programů:

- Pasport železničního svršku (PŽSv),
- Nákrešný přehled železničního svršku (NPŽSv),
- Nákrešný přehled bezстыkové koleje (NPBK),
- Psaný přehled bezстыkové koleje (PPBK),
- Evidence provozních ověřování a zkušebních úseků (EPROS),
- Přehled výsledků činnosti odvětví stavebního (Statistika).

Pro lokalizaci objektů v pasportní evidenci železničního svršku a souvisejících agendách se využívá metodiky členění sítě tratí a kolejišť na traťové a definiční úseky podle služebního předpisu SŽDC (ČD) M 12 “Předpis pro jednotné označování tratí a kolejišť v informačním systému ČD”.

1.3 Pasport železničního svršku

Program umožňuje vést základní údaje o projektovaném stavu železničního svršku všech kolejišť ve správě SŽDC. PŽSv tvoří základní datovou základnu kmenových dat o železničním svršku pro všechny ostatní aplikace. Jsou vedeny informace v každém metru tratě od druhu kolejnic, přes sklonové a směrové informace, až po druh kolejového lože. Data jsou průběžně aktualizována tak, aby byla v souladu s aktuálním stavem trati. Jsou pravidelně zálohována a archivována v termínech určených příslušným odborným útvarům ředitelství

RAILWAY DATABASE AND THE DEVELOPMENT OF RAILWAY INFRASTRUCTURE COST IN THE CZECH REPUBLIC

Martin Dzanaj

Správa železniční dopravní cesty, s.o.
Správa dopravní cesty Ostrava
Muglinovská 1038, 702 00 Ostrava
e-mail: dzanaj@sdc.ova.szdc.cz

Abstract

When we say passport or passport record many people will imagine a burden or „absurdum“ („nonsense“) of former regime. But if we take a deeper look into the issue we will find many facts witnessing about the importance of this branch. Passport (railway database) is a technical record describing structure in technical, constructional, engineering, legislative and operational terms. The record serves as a basis for the management of the structure and planning of its development, in short to have the structure under control. Passport could be considered as a corner-stone from which the operation of each object evolves.

Key words: railway database, development, cost, railway infrastructure

JEL Classification: L 92, R 42

ÚLOHA FINANČNÍHO PRÁVA PŘI ÚPRAVĚ VZTAHŮ V PODNIKÁNÍ V TUZEMSKU I VŮČI ZAHRANIČÍ

Doc. JUDr. Lubomír Grůň, CSc.

Peníze, majetek a všechno, co je s nimi spojeno, patřilo vždy do centra pozornosti a zájmu každého a všech bez rozdílu. To se nemohlo neodrazit i v procesu tvorby a následné aplikaci právních předpisů upravujících tuto citlivou problematiku. Trojúhelník „politika – ekonomika – právo“ byl povýšen na nejdůležitější útvar společenské geometrie. I zde pramení jedna z příčin zvláštního postavení finančního práva a jeho institutů v rámci právního řádu. I ve vztahu k podnikání.

I do života podnikatele. A vůbec – je podnikání v našem právním řádu definováno? Div se světe, ale není; legální definice absentuje. Jistě, nejméně dva zákony vyjmenovávají předpoklady, které – jsou-li splněny – dávají usuzovat na podnikání, na jeho přítomnost. Co je však jeho leitmotivem? Je to zisk. Je to snaha dosáhnout hospodářský výsledek v modrých a ne červených číslech. Jsou to peníze, vznešeněji (a s jistou dávkou nepřesnosti) finance. A nyní již známe náš pevný bod – je jím finanční právo.

Finanční právo patří už po celá desetiletí k nejstabilnějším místům našeho právního řádu, ale také k nejvýznamnějším vědeckým a pedagogickým disciplinám na vysokých školách právnického a ekonomického zaměření. Je to především v důsledku jeho horizontálního, multispektrálního působení, což je dáno předmětem jeho úpravy – je jím okruh společenských vztahů, v nichž jako subjekt vystupují peníze nebo peněžní plnění a kde vzhledem k naprosto převládající účasti státu jako jednoho ze subjektů neexistuje rovnováha v pravém slova smyslu mezi zúčastněnými subjekty. I když se v tomto směru za posledních více než patnáct let mnohé změnilo, stále ve značné míře platí, že finanční právo je výrazem konzumace soukromého zájmu zájmem veřejným, a to i přes pokračující infiltraci prvky pronikajícími z oblasti soukromého práva. Je to tedy především finanční činnost státu a jeho složek, která z norem finančního práva nejzřetelněji vyčnívá.

Finanční právo tvoří samostatné odvětví našeho právního řádu a je jedním z nástrojů uskutečňování finanční politiky státu, která je v konečném důsledku významnou součástí hospodářské politiky státu. Takto vnímaná finanční politika vytváří makroekonomický rámec pro realizaci množiny finančních vztahů na nižších podsystemových úrovních daných především takovými faktory jako jsou administrativní členění státu, existující model územní samosprávy a další. Je také determinantem úspěšného fungování primárních i sekundárních mechanismů fungování naší společnosti. Na druhé straně finanční právo, více než mnohá jiná právní odvětví, je více než věrnou reflexí společenského dění; poměrně věrně odráží existující realitu daného politického uspořádání společnosti a v ní probíhajících procesů. Je to dáno především skutečností, že u finančního práva se výrazněji než u jiných právních odvětví projevuje jeho bezprostřední spojení s ekonomikou – dokladem toho je celá řada finančněprávních institutů – pojmů, kterými finanční právo operuje a dává jim legislativní podobu.

Jestliže jsem zmínil roli finančního práva jako reflexe politiky a hospodářství, měl jsem tím na mysli nejen jeho legislativní podobu – která všem častými změnami doznává někdy překvapujících změn – ale i jeho aplikaci a interpretaci orgány veřejné správy a justice. To je ovšem téma zralé pro samostatný příspěvek.

Přes probíhající diskuse o nutnosti strukturálních změn ve finančním právu není zatím sporu v tom, že finanční právo především upravuje společensko ekonomické vztahy vznikající v souvislosti se soustředováním finančních prostředků do státních a jiných veřejných (veřejněprávních) fondů, jakož i v souvislosti s následným hospodařením s těmito prostředky. Právě vzhledem k tomuto užšímu chápání, jež je ovšem chápáním tradičním a dosud plně akceptovaným v celé řadě evropských zemí, je finanční právo chápáno jako tradiční odvětví veřejného práva.

Toto vymezení finančního práva je však nutno chápat v kontextu s charakteristikou finančněprávních vztahů, protože některé formy finanční činnosti mohou být upravovány také normami, které patří do jiných právních odvětví (někdy se lze setkat i s pojmem „právních oborů“). Finančním právem v jeho zatím dominantně uznávané podobě jsou upravovány především vztahy, ve kterých stát vystupuje jako orgán státní moci či správy a které přímo nebo alespoň zprostředkovaně zasahují do režimu soustředování a rozdělování finančních prostředků veřejných fondů. Vztahy vznikající na smluvním základě jsou pak většinou upravovány normami jiných právních odvětví (občanského nebo obchodního práva), i když ani toto konstatování neplatí bez výjimky (např. problematiky státních půjček, povinného

FINANCIAL LAW IMPLIED IN BUSINESS WITH A FOREIGN ELEMENT

Lubomír Grun

Faculty of Law, Palacky's University Olomouc, daniela.zbojova@spp.sk

Abstract

Financial law norms are an important tool and a requirement for conducting businesses that contain a foreign element, i. e. businesses in which one of the business partners is a foreign citizen or business activities that are carried out abroad or when a foreign currency is used, etc. Particular branches of financial law – budgetary law, tax law, tariff law, monetary law, exchange law and financial control law include provisions applicable in businesses that contain a foreign element. Along with the corresponding regulations of international law and European law, while respecting the norms of commercial law, financial law is an integral part of the legal framework of business activities.

Key words: business, financial law, budget, tax, tariff, exchange rates, system of payments

JEL Classification: F23, K11, K12, K22, K34

MULTILATERÁLNÍ BARTER – OBCHODNÍ ALIANCE V DOBĚ NASTUPUJÍCÍ EKONOMICKÉ KRIZE

Jiří Koleňák

1 ÚVOD

Není mnoho oborů podnikání, které by nebyly zasaženy současnou finanční a ekonomickou krizí. Většina ekonomických odvětví pociťuje znatelný pokles. Již nyní omezují výrobu automobilky a velké průmyslové podniky orientované na vývoz. Klesá poptávka po luxusních produktech, ve zpracovatelském průmyslu došlo na první bankroty a bude následovat vlna propouštění. S ohledem na rizika hypotéčního bankovníctví je ohroženo levné financování staveb do problémů se tak dostávají developerské společnosti a totéž hrozí v celém stavebnictví. Česká ekonomika pravděpodobně směřuje k recesi, která vystřídá nevídaný ekonomický růst posledních let.

Přes veškerá negativa, která s sebou ekonomická a finanční krize přinese, lze současnou situaci chápat také jako jedinečnou příležitost, především pro malé a střední podniky. Období stabilního a předvídatelného růstu přeje velkým kapitálově silným podnikům, kdy nejdůležitějším parametrem konkurenceschopnosti je schopnost získat co největší trhy bez ohledu na dočasné ztráty (investice do budoucích výnosů, které často likvidují malé podniky neschopné podobných kroků). V časech nestability se otevírají nové příležitosti pro inovativní a flexibilní podniky.

Hospodářská recese ovlivní podnikání všech, nicméně mnohem snesitelnější bude pro ty, kteří se zpomalující ekonomice přizpůsobí. Mezi obvyklé kroky, které jsou vedením podniků obvykle v časech krize realizovány, patří snížení pohledávek na minimum (minimalizace rizika nezaplacení), minimalizace nákladů a stabilizace provozního cash-flow.

Tento příspěvek se dále zabývá jedním z obchodních nástrojů, který nejen v dobách krize pomáhá řadě podniků realizovat obchodní a strategické cíle.

Tímto nástrojem je systém výměnného obchodu. Ten je mnohem starším předchůdcem dnes tradičního obchodu, kdy jsou služby a zboží směňovány za peníze. Tradiční systém je jednodušší, možnosti využití získaných prostředků nejsou nijak omezovány a zdá se tedy, že neexistují důvody vracet se k překonanému systému výměnného obchodu. Přesto je pojem multilaterálního barteru vyslovován v obchodních kruzích stále častěji a nesporně stoupá jeho význam.

2 MULTILATERÁLNÍ BARTER

Pojmem barter označujeme naturální směnu, přímou výměnu jednoho statku za jiný bez použití peněz. Takto popsána směna je však pouze dvoustranná a je tedy oboustranně omezena jen na produkty, které obě strany, účastníci se obchodu, produkují. Pokud tomu tak je, je tento způsob obchodu výhodný protože dochází ke směně něčeho co má pro jednu stranu nižší hodnotu za něco s mnohem větší vnímanou hodnotou na straně druhé.

Systém mnohostranného výměnného obchodu (multilaterální barter) přináší významné rozšíření možností. Jako subjekt zapojený do systému nakoupíte zboží či služby, které zrovna potřebujete a zaplatíte za ně tím, že dodáte vlastní produkty někomu jinému v rámci systému.

Kde všude se můžeme s barterovým obchodem setkat? Na mnoha místech, někdy nás na první pohled ani nenapadne, že jde o barter, protože je obchodní transakce pojmenována jinak.

MULTILATERAL BARTER – BUSINESS ALLIANCES IN TIME OF STARTING ECONOMICAL CRISIS

Jiri Kolenak

Karel Englis College, Sujanova square 356/1, 602 00, Brno, kolenak@gnt.cz

Abstract

This paper shows some tools helping companies to face global financial and economic crisis. It is focused to the multilateral barter as a way to minimize warehouse stock or to use free production capacity for financing operating costs, promotional activities etc. Paper describes basic forms, advantages and disadvantages of this type of business alliances. Ways how to start it. And real case studies.

Key words: multilateral barter, cooperation, strategic management, financial crisis

JEL Classification: M 21, G 01

FRANCHISING A JEHO VLIV NA TRŽNÍ HODNOTU PODNIKU

Lucie Koleňáková

1 ÚVOD

Život všeobecně a tedy i podnikání na počátku třetího tisíciletí jsou ovlivňovány procesy a jevy, které mění tvář současného světa. Hovoříme o „megatrendech“ v podnikání. Patří k nim zejména globalizace jevů a procesů, dále pak přechod od klasických technologií ke špičkovým vzhledem k nejnovějším vědeckým poznatkům, novým vztahem malých, středních a velkých firem, trend k hromadnosti produkce a souvisejícím snižováním zaměstnanosti, vztah k vlastnictví invencí (intelektuální kapitál, autorská práva, patenty ap.), konflikt mezi informacemi a desinformacemi, růst zejména podnikatelského rizika.

V odborné literatuře lze vysledovat různé odhady vývoje budoucnosti podnikání. Přesto lze dospět ke čtyřem základním protikladům, které doprovázejí soudobé podnikání a ekonomické procesy.

- **Vytvářejí se dvě protikladné formy podnikatelských sítí (sítě velkých korporací a sítě malých a středních firem).**
- Státní podnikatelské prostředí se rozpouští do mezinárodní (globální) a regionální formy (dochází k praktickému projevu „glokalizace“).
- Člověk nabývá jak formu „globalizující se“ (např. z hlediska komunikace a volného pohybu), tak současně individualizující se bytosti (s vlastními hodnotami, morálkou, vírou apod.).
- Vedle původní živé a neživé přírody se prosazuje jako rovnoprávná příroda umělá.¹
- působí na podnik. V takovém prostředí je například složité poznat, kdo všechno jsou konkurenti.

¹ MIKOLÁŠ, Z.: Podnikání na počátku třetího tisíciletí, [cit. 2006-03-24], dostupné na: <http://podnikani.idnes.cz/firmy_tipy.asp?r=firmy_tipy&c=A060320_163201_firmy_tipy_zal>

FRANCHISING AND IT'S INFLUENCE TO MARKET VALUE OF THE COMPANY

Lucie Kolenakova

VSKE, a.s. Sujanovo square 356/1, Brno, Czech Republic, kolenakova@gnt.cz

Abstract

Specific kind of company's alliances is "franchising". This paper is focused on an influence of franchising to the market value of the company. Using the influence of value generators, we can often increase (or maybe decrease) the market value of the company. By using franchising, there is a presumption, that the market value of the company is increasing. The paper also talks about the research which is in this area now proceed.

Key words: market value, franchising, value drivers, market

JEL Classification: M 10, G 12

ÚLOHA VZDĚLÁNÍ V SOUDOBÉM PODNIKATELSKÉM PROSTŘEDÍ V ČR A EU.

Bc. Šárka Konečná

1 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ V ČR

Moderní ekonomické prostředí otevírá všem občanům svobodných zemí, mezi které se Česká republika v současné době řadí, dosud nevídaný prostor. Období 2004 – 2006 patřilo prozatím z ekonomického hlediska k nejpříznivějším v historii České republiky. Vstup do EU byl bezesporu pozitivním impulsem. Kultivoval institucionální prostředí a zvýšil možnost volného pohybu zboží služeb, kapitálu a pracovní síly. Díky všudypřítomnému fenoménu globalizace mohou svou práci, služby a zboží nabízet všichni všem. Do světové dělby práce se tak zapojují prakticky všichni, i jednotlivci. Přitom tomu tak u nás nebylo vždycky.

2 Ohlédnutí za nedávnou minulostí s ohledem na trh práce

Komunistický režim nastolený po roce 1948 tržní hospodářství prakticky zlikvidoval, pojem podnikatel téměř vymazal a nastolil direktivní plnění plánů. Docházelo tak k paradoxní situaci kdy všichni byli dobří, protože plnili stanovené normy, hospodářství však rychle zaostávalo za západním světem, poněvadž plány nerefletovaly na skutečné potřeby trhu. Celková společenská úroveň, stále více upadající, si vynutila změnu – převrat. Rok 1989 se stal po více než čtyřicetiletém zaostávání české ekonomiky za vyspělými státy zlomovým. Pád železné opony znamenal pro země východní Evropy obrovskou šanci na otevření svých trhů. Situace si však současně vynutila řadu legislativních změn, restrukturalizaci podniků a především odklon od těžkého průmyslu. Transformace ekonomiky od ekonomiky centrálně řízené k ekonomice tržně koordinované je nezbytně svázána vztahem politických a ekonomických změn v tomto procesu. Právě změna politického systému byla základní podmínkou transformace ekonomiky a naopak úspěšnost či neúspěšnost transformačního procesu ovlivňovala i vývoj politických práv a občanských svobod. Rozhodujícími kroky transformace po změně politického režimu byly makroekonomická stabilizace, liberalizace cen, trhu a obchodu, privatizace a restrukturalizace a nové vymezení úlohy státu. Vývoj v období transformace české ekonomiky se uskutečňuje ve směru přechodu centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní a přináší s sebou značné změny: systémové, strukturální a

THE ROLE OF EDUCATION IN THE BUSINESS ENVIRONMENT OF CR AND EU

Šárka Konečná

Vysoká škola podnikání, Ostrava, heligon@centrum.cz

Abstract

The current economic environment opens an unprecedented space. Due to globalization can be work, goods and services offered to all. Europe is focused on the economy based on knowledge, which requires qualified human resources. The extent and level of education significantly affects the probability of finding employment and also means the ability to adapt to changes in the labor market. People with a lack of skill are facing huge competition factor, but on the other hand there is a growing demand of skilled workers increasing their price. In this context, it is therefore necessary to focus on human resource development. This is undoubtedly the promotion of all, both public and state institutions, providing tertiary education and lifelong learning, but also the support raising the professional qualifications generally. The key to competitiveness is to strengthen the position of educational and research institutions and improve public-private partnership.

Key words: globalization, knowledge economy, human resources, education, qualification, learning

JEL Classification: A 23, I 23, I 28, J 21

SPRÁVA OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ – NIEKTORÉ POZNATKY Z PRAXE NA SLOVENSKU

Jozef Kráľovič

1. PODSTATA A OBSAH SPRÁVY OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ

Problematika správy obchodných spoločností je relatívne nová. Anglický výraz – corporate governance pred tridsiatimi rokmi ešte neexistoval. Do slovenského jazyka sa prekladá ako „správa obchodných spoločností pričom pod obchodnými spoločnosťami rozumieme entity vymedzené obchodným zákonníkom (t.j. akciové spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditné spoločnosti, verejné obchodné spoločnosti). Správu obchodných spoločností môžeme vymedziť v užšom a širšom slova zmysle. Monks a Minow definujú správu obchodných spoločností ako „vzťah medzi rôznymi účastníkmi pri určovaní smerovania a výkonnosti spoločností. Primárnymi účastníkmi sú akcionári – investori, manažment a rada. Ďalšími účastníkmi sú zamestnanci, zákazníci, dodávatelia, veritelia a občianska spoločnosť, La Porta a kol. delia účastníkov správy obchodných spoločností na insiderov a na outsiderov. Za insiderov považujú manažérov a veľkých akcionárov. Outsidermi sú naopak minoritní akcionári ako aj veritelia podnikov. Svetová banka vidí správu obchodných spoločností v širšom slova zmysle, v súvislosti s právnym systémom, ktorý by mal podporovať podnikanie a zabezpečovať zodpovednosť (accountability). Týmto pridáva ďalšiu dimenziu / spoločenskú / k definícii správy obchodných spoločností. Z tejto perspektívy je správa obchodných spoločností o „pestovaní podnikania“, pričom zabezpečuje zodpovednosť / accountability / vo výkone moci firmy. Úloha verejnej politiky spočíva v tom, že poskytuje firmám podnety a disciplinuje ich, s cieľom minimalizovať rozdiely medzi súkromnými a spoločenskými príjmami a chrániť záujmy podielnikov. Kombinovaním týchto definícií dostávame komplexný rámec správy obchodných spoločností, ktorý odráža vzťah medzi vnútornými / kľúčové skupiny v obchodných spoločnostiach / a vonkajšími silami / napr. legislatíva, trh.../. Princípy OECD zdôrazňujú dôležitosť dobrej správy obchodných

CORPORATE GOVERNANCE – SOME REMARKS FROM SLOVAK PRAXIS

Jozef Kralovic

Karel Englis College, Sujanova square 1, 602 00 Brno, jozef.kralovic@euba.sk

Abstract

Corporate Governance might be defined as a tool which is used by corporation's owners to ensure return of their investment. Quality of the Corporate Governance has significant impact on the corporate control as well as on meeting the corporate primary objective – to maximize corporate market value. The aim of this presentation is to characterize basic models of Corporate Governance worldwide and, subsequently, based on that analysis, to identify an originating model of Corporate Governance in Slovakia.

Key words: Corporate Governance, market oriented model, net oriented model, keiretsu, chaebol

JEL Classification: K22, M14, O16

ŘÍZENÍ RIZIKA LIDSKÝCH ZDROJŮ V MANAŽERSKÉ PRAXI

Jan Lojda

1 ÚVOD

Lidské zdroje představují pro manažera vždy tvrdý rozhodovací oříšek, protože se bez výjimky jedná a rozhodování s vysokou mírou rizika. Přes všechny nástroje, které současný management pro výběr a řízení lidských zdrojů využívá, jsou výsledky personální práce stále velmi nejisté. Poměrně značnou část nejistoty vytváří nepochopení vzájemných očekávání firmy (manažera) a budoucího nebo existujícího zaměstnance. Firma dokáže sice poměrně přesně vyjádřit své potřeby a formou assessment centra pak vyhledat vhodného adepta, nicméně vhodný adept ještě apriori neznamená spokojeného a loajálního zaměstnance. V případě existujících zaměstnanců je sice situace o něco snazší, ale ani zde nemusíme o vnitřním vztahu zaměstnance k firmě mnoho vědět. Cílem tohoto příspěvku je nastínit danou problematiku, poukázat na efektivitu některých nástrojů a vyzdvihnout práci s E-portfoliem, jako s účinným nástrojem poznání lidí a nástrojem pro řízení změny v chování lidských zdrojů v organizaci.

2 LIDSKÉ ZDROJE - RIZIKO NEBO NEJISTOTA

Budeme-li chtít klasifikovat, zda se v případě lidských zdrojů jedná o manažerské rozhodování za rizika, či za nejistoty, zjistíme, že riziko plyne z dostupnosti a dostupnosti lidských zdrojů, které jsou dány buď regionálně nebo absolutním nedostatkem pracovníků v dané profesi. Taková situace nutí manažera přemýšlet nad zvýšenými náklady. Tyto náklady jsou tvořeny buď náklady na rekvalifikaci stávajících nebo nově příchozích pracovníků nebo na přeplacení a přetažení pracovníků z jiných firem. Vyšší náklady ovšem vždy vytváří zhoršení konkurenční výhody firmy a manažer je tak mnohdy tlačěn do úspor v jiné oblasti. Nejistota plynoucí z lidských zdrojů vychází z jejich použitelnosti. Mnohdy je pracovník zdánlivě dostatečně kvalifikován absolvováním odpovídající školy a třeba i praxí v oboru, ale ve skutečnosti jeho zaměstnatelnost je například z důvodu pomalého vykonávání pracovní činnosti nebo neschopnosti dosahovat samostatně pracovních cílů snižena. Kvalita lidských zdrojů tvoří největší podíl nejistoty. Vedle schopnosti vykonávat práci je zde ještě řada dalších faktorů, které využitelnost lidských zdrojů zhoršují nebo naopak zlepšují. Obvykle

HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN THE MANAGERIAL PRAXIS

Jan Lojda

Karel Englis College, Sujanovo square1, 602 00 Brno, jan.lojda@vske.cz

Abstract

The paper deals with important part of the manager performance. Recruitment and management of human resources can influent the final performance of the company more that expected. The author of the article compiles as his personal experience so the theory of the topic. He considers the role of the psychological agreement between the company and staff. Expectation of the staff is also important part of evaluation for the selection of appropriate motivation tools. In the article is explained also the force and importance of the assessment centre and E-portfolio application like the part of the staff expectation recognition.

Key words: human resources selection, human recourses management, assessment centre,

JEL Classification: M 12

PODSTATA KREDITNÝCH DERIVÁTOV A SPÔSOB STANOVENIA ICH VÝCHODISKOVEJ HODNOTY

Peter Markovič

ÚVOD

Vývoj rizikovosti podnikateľského prostredia spôsobuje nielen problémy v každodennom riadení podniku, ale hlavne motivuje a stimuluje finančný sektor k hľadaniu finančne prijateľných spôsobov transferu, diverzifikácie a zmiernovania prednostne finančného rizika. Cieľom príspevku je priblížiť podstatu kreditného rizika, načrtnúť vhodnosť použitia špecifickej skupiny derivátov – kreditných derivátov – pri aktívnom/útočnom ovplyvňovaní tohto rizika a poukázať na pozíciu kreditných derivátov vo finančnom sektore. Aplikáciou prístupu „lievika“ sa problém dekomponuje a transponuje zo všeobecnej roviny do roviny prezentácie konkrétnych námetov na jeho riešenie.

1. PODSTATA KREDITNÉHO DERIVÁTU

V podnikateľskom prostredí sa pohybujú inštitúcie, ktoré svojou aktivitou zabezpečujú bezporuchový presun kapitálu z miest generovania do miesto použitia. Ide o finančné inštitúcie, kde dominantné postavenie zasluhujú štátne, komunálne a komerčné banky. Keďže základným finančným cieľom ich podnikania je maximalizácia trhovej hodnoty podniku² sústreďujú sa na generovanie kladného výsledku, teda zisku, ktorý však môžu dosahovať len pri určitej miere rizika. Spravovanie finančných prostriedkov a ich investovanie na finančnom trhu nemusí zákonite prinášať dostatočné výnosy na krytie nákladov, preto musia vykonávať aj ďalšiu úverovú činnosť, t. j. požíčať finančné prostriedky na báze komerčných úverov, príp. operácií s dlhovými cennými papiermi. Poskytovanie úverov spôsobuje vznik *kreditného (úverového) rizika* a núti banky hľadať spôsoby jeho riadenia, napr. v zmysle Bazilej II. Základným nástrojom banky pri riadení kreditného rizika pritom nemôže byť len pasívna tvorba rezerv, vyžadovanie zábezpek, regulácia rizikových prirážok k prime rate, príp. poisťovanie vybraných typov úverov. Banka musí aktívne využívať produkty finančného trhu,

² Napriek mnohým úvahám, názorom a diskusiám budeme považovať banky za podnik podnikateľský subjekt), pretože spĺňa všetky podmienky definície podniku z §5 Obchodného zákonníka.

ktoré jej umožňujú presúvať kreditné riziko na iné subjekty, za čo samozrejme musí platiť určité poplatky.

Do obdobnej situácie sa môže dostať aj bežný výrobný alebo obchodný podnik, ktorý uskutočňuje finančné operácie, nesúce kreditné riziko. V 90-tych rokoch minulého storočia zaznamenávame v segmente derivátového trhu pohyb, ktorý vedie k vzniku špeciálnej skupiny derivátov, tzv. **kreditných (úverových) derivátov**. Podstata týchto derivátov je založená na úplatnom obchodovaní s kreditným rizikom, pričom kreditné riziko preberá na seba subjekt, ktorý ho dokáže ďalej efektívne riadiť od subjektu, ktorý sa obáva prípadných potenciálnych strát spôsobených platobnými problémami dlžníka.

Obr. 1: Zložky kreditného (úverového) rizika³

THE CENTER OF CREDIT DERIVATES AND THE METHOD OF DETERMINATION THEIR INITIAL VALUE

Peter Markovic

Karel Englis College, Sujanova square 1, 602 00 Brno, markovic@euba.sk

Abstract

Growing complexity of business environment still forces companies to seek means and tools which could at least eliminate chosen negative impacts of financial risk. Dynamic development of financial derivatives and their penetration into investment portfolios opens area for implementing hedging strategies. These strategies are based on the transfer of financial risk from the situation of formation of risk to speculators who fill one of their functions: to insure market liquidity. The aim of this article is to present one of the financial instruments - credit derivative – as a toll for transferring one of the financial risks - credit risk. The article contains definition of the problem, quantification of impacts and selection of used instrument.

Key words: Financial Derivate, Financial Instrument, Financial Risk, Credit Risk, Transfer of Financial Risk.

JEL Classification: G13, G15, G32.

³ Bližšie pozri: Markovič, P.: Finančné riziko vo finančnom rozhodovaní podniku. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2003. ISBN: 80-225-1667-8.

MULTIKULTURÁLNE ASPEKTY A ICH VPLYV NA PODNIKANIE

Mária Pomffyová, Mariana Račková

ÚVOD

Interkultúrne stretý vznikajú na rôznych úrovniach spoločenského života, a dochádza k nim aj v podnikoch, či už vplyvom samotného spôsobu podnikania – spoluprácou na nadnárodnej úrovni, alebo aj tým, že podnik získava podporu zo zahraničných firiem, a to napríklad finančnú, ktorá však nemusí priamo súvisieť s predmetom podnikania danej spoločnosti. Priame investície zahraničných firiem sa môžu prejavovať formou „spilloverov“, ktoré znamenajú vyčlenenie peňazí zahraničnej spoločnosti do domácej za účelom rozvoja, napr. technológií.⁴ Pri tejto investícii dochádza často k prijatiu nových pracovníkov – relatívne zručných, a to buď z domáceho prostredia alebo sú to odborníci zo zahraničia. Úspešnosť zapojenia týchto pracovníkov do kolektívu predstavuje úspešnú alebo neúspešnú investíciu spoločnosti, ktorá priamo alebo nepriamo ovplyvňuje úspech alebo neúspech celého podnikania. Zisteniu aspektov a miery vplyvov vyplývajúcich z interkultúrnych stretov súvisiacich s takýmto spôsobom podnikania, sa budeme venovať v tomto príspevku.

1 PRIAME A NEPRIAME VPLYVY ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ

Novoprijatí pracovníci, prípadne odborníci zo zahraničných pobočiek sú zaradení do pracovného procesu spoločnosti, pričom sa ďalej do nich investuje, a to napríklad formou tréningov a školení s cieľom zvýšiť ich know-how. Takáto investícia však nie je nijakým

MULTICULTURAL ASPECTS AND THEIR INFLUENCE TO BUSINESS ACTIVITIES

Mária Pomffyová

Matej Bel University, Institute of management systems, Affiliate Branch of the Faculty of Economics in Poprad, Nábřežie Jána Pavla II., 2802/3, 058 01 Poprad
e-mail: maria.pomffyova@umb.sk

Mariana Račková

Technical University of Košice, Vysokoškolská 4, 042 00 Košice Slovakia.
e-mail: Mariana.Rackova@tuke.sk

Abstract

Direct and non-direct investments as spill over effects are externalities of economic activity or process upon those who are not directly involved in it. Such activity's example is an investment to new technologies as a support of business development. To retrieve such investments as more effective as it is possible it is often needed to cooperate with foreign experts whose are employed abroad. They must flexibly adapt to different economic, legislative, social, demographic and cultural environment. This situation brings the requirement to look for a simple solution aimed at risk elimination. Also to increase the competitive advantages enterprises have to pay attention to effective collaboration between partners and experts. The paper summarizes thought of respondents what to do to doing the adaptation process to real conditions in multinational companies more effective.

Key words: intercultural activity, business, spillover effects, management methods

JEL Classification: C 15, M 12

⁴ FIFEKOVÁ, M. Priame zahraničné investície a efekty „spillovers“. <http://www.euractiv.sk/ekonomika-a-euro/analyza/priame-zahranicne-investicie-a-efekty-spillovers>. cit. 07.11.2008

HEURISTICKÉ METÓDY A KRÍZOVÝ MANAŽMENT

Mariana Račková, Mária Pomffyová

ÚVOD

Ľudský život ani akákoľvek ľudská aktivita, podobne ako interpersonálny vzťah verzus pracovný vzťah, nie sú nikdy absolútne bezpečné. V kontakte s inou osobou sa z času na čas vyskytnú nedorozumenia, pochybnosti, zlyhania. Pri riadení spoločnosti to platí dvojnásobne. Nemyslieť na možné riziká a hrozby v podnikaní, na možnosť vzniku krízových situácií, bankrot spoločnosti je idealizáciou, nezodpovedným „zatváraním očí“ pred realitou. Dnešné firmy pôsobiace v turbulentnom trhu, poznačenom sústavnými premenami a časovo čoraz náročnejšími adaptáciami - od vývoja produktov až po najrozličnejšie marketingové stratégie, musia zákonite počítat' s krízovými situáciami.

1.1 Riziko ako výsledok absencie optimálneho rozhodovania

Činnosť podniku sa deje v trhovom prostredí, a to je navyše charakterizované značnou mierou neurčitosti. Neurčitosť vyplýva jednak z nevedomosti, nepoznania potrebných informácií (napríklad o zámeroch konkurenčných subjektov), a tiež z absencie určitých informácií alebo takých dát, ktoré nemožno získať s potrebnou istotou (napríklad špecifické globálne výkyvy, intencionalita požiadaviek zákazníkov, kolísavý vývoj na lokálnom trhu).

V takomto prostredí nie je možné robiť optimálne rozhodnutia, lebo tie sú viazané na chýbajúce vstupné informácie. Problém *optimálneho rozhodovania* na základe potrebných informácií sa mení na problém *odhadu budúcej situácie*. V procese rozhodovania sa objavuje prvok rizika. Pod **rizikom** rozumieme *potenciálne ohrozenie vyplývajúce z toho, že vstupné informácie v procese rozhodovania neodrážajú skutočný stav vecí*.

Pri komplexnom chápaní rizika [1] ide o reláciu medzi očakávanou stratou (poškodenie zdravia, strata majetku, krach firmy) a neurčitosťou uvažovanej straty (spravidla vyjadrenej pravdepodobnosťou alebo frekvenciou výskytu).

HEURISTICS METHODS AND CRISIS MANAGEMENT

Mariana Račková, Mária Pomffyová

Technical university of Košice, Vysokoškolská 4 042 00 Košice Slovakia

mail: Mariana.Rackova@tuke.sk

IMS Poprad, EFUMB, Nábr. Jána Pavla II. 2802/3 058 01 Poprad

mail: maria.pomffyova@umb.sk

Abstract

Crisis management represents control of operation during the crisis appearance. It is a systematic answer to unexpected events, which confronts people lives and firm performance as well. While the risks are perceived as indications of problem, which negatively influence aims of a firm, than the crisis is outcome of updating of problem which brings financial and operational instability for organization. With the aim to decrease impacts from negative events and to reach reversible effect, process of identification, analyzing, planning, monitoring and controlling of risks seems necessary. Soft forms of managements, seems very effective for handling crisis situations. Following authors, heuristics methods represents an effective tool during the prediction of threats, strategy decision making and elimination of crisis impact on firm.

Key words: risk, crisis, crisis management, heuristics methods

JEL Classification: C 15, M 12

MOŽNOSTI PRÁVA NA OVPLYVŇOVANIE TURBULENCIÍ NA FINANČNÝCH TRHOCH

Mikuláš Sabo

Finančný trh je z hľadiska jeho dosahu na hospodárstvo a spoločenské dianie, počet zúčastnených subjektov a rozmanitosť činností natoľko komplexný a dynamický, že je nevyhnutné aktualizovať právnu úpravu jeho dohľadu tak, aby orgán dohľadu nezaostával pri jeho želateľnom usmerňovaní. Význam dohľadu nad finančným trhom rastie pri globalizácii ekonomík, s postupujúcou integráciou finančných trhov ako aj so vznikom stále nových foriem podnikateľských činností na finančnom trhu, čo sa následne odráža v kreovaní nových subjektov, ktoré na trh vstupujú. Pre Českú republiku je oblasť dohliadacích aktivít, ako jeden z prejavov zásahu štátu do špecifického druhu podnikania, významná v súvislosti s nečakanými otrasmami na finančnom trhu a vo svetovom hospodárstve, ktorých sme dnes svedkami.

K subjektom obviňovaným za pôsobenie kolabujúcich bánk, poisťovní a ďalších spoločností pôsobiacich na finančnom trhu sa okrem ratingových spoločností, auditorských spoločností sa často radí aj orgán verejnej moci zodpovedný za výkon dohľadu nad finančným trhom.

Jednou zo základných práv a slobôd je univerzálna sloboda podnikania. Jej uplatňovanie však nie je možné vykladať absolútne. Istá miera jej relativizácie je nevyhnutná na zabezpečenie ochrany, transparentnosti a zákonnosti konania účastníkov trhu, osobitne finančného. Finanční sprostredkovatelia, ako subjekty vystupujúce medzi ponukou a dopytom po kapitáli svojou činnosťou akumulujú finančné prostriedky verejnosti a podnikateľských subjektov, ktoré ich do nich vkladajú s dôverou. Táto prejavovaná dôvera si zaslúži osobitný režim kontroly na finančnom trhu.

V tomto smere sa nedávno vyjadril aj prezident Českej republiky Václav Klaus, že /citát /: „Finančnú krízu zavinili nadmerné štátne zásahy a zlá regulácia finančných trhov“.

Efektívne sledovanie zákonnosti vybraných činností, teda realizáciu úlohy práva na ovplyvňovanie nežiaducich výkyvov na finančných trhoch, možno dosiahnuť už zdokonaľovaním činnosti klasických kontrolných orgánov a ich kompetencií. Tak sa možno vyhnúť triešteniu kontrolných oprávnení, možným kompetenčným konfliktom,

THE POSSIBILITY OF LAW TO INFLUENCE FINANCIAL MARKETS TURBULENCE

Mikuláš Sabo

Karel Englis College, Sujanova square 1, 602 00 Brno, sabo@vske.cz

Abstract

The paper deals with institutional oversight of financial markets as one of the significant opportunities to influence the current unprecedented turbulence and shocks in the financial markets, in terms of both the Czech Republic as well as in the wider European framework. The paper briefly deals with themes in the field of supervision, such as.: membership in the supervisory boards of the selected companies, insider trading, consideration of the need for the establishment of a transnational pan-European body supervising the implementation of European directives, the collision between the information requirements of issuer to disclose confidential information and the legal protection of trade secrets.

Key words: financial market, supervision, institutional oversight, insider trading, turbulence, influence

JEL Classification: G28, K22

CENOVÁ REGULACE PŘIROZENÉHO MONOPOLU

Jaroslav Sedláček, Eva Hýblová

1 ÚVOD

Na dokonale konkurenčních trzích mohou výrobní podniky zvyšovat zisk pouze zvyšováním produkce nebo snižováním nákladů. V reálných podmínkách (na nedokonale konkurenčních trzích) je však postavení účastníků nerovné a některý z nich může získat takové výsadní (monopolní) postavení, které mu umožní kontrolovat nabídku celého odvětví. Monopol tedy představuje takovou tržní situaci, kdy na trh daného produktu dodává jediná firma, která není vystavena konkurenci jiných firem dodávajících stejný nebo podobný produkt. Příkladem takové tržní situace může být odvětví české elektroenergetiky, ve kterém byl v roce 2005 dokončen proces liberalizace trhu. Vyčlenily se podniky zabývající se výrobou elektřiny, v nichž lze zavést konkurenci a které se z pohledu ekonomické teorie blíží svým chováním podmínkám dokonalé konkurence. Distribuční společnosti, které zajišťují dopravu elektřiny od výrobního zdroje prostřednictvím přenosového a distribučního systému ke konečnému zákazníkovi jsou spojovány s trhy nedokonalé konkurence, neboť jedinou sítí pro přenos a distribuci elektřiny. Jsou označovány za přirozené monopoly, protože konkurenční firmy by musely vybudovat duplicitní síť, což by vyžadovalo příliš vysoké investice a v důsledku toho i značně vysoké produkční náklady.

Na rozdíl od podniků v podmínkách dokonalé konkurence může monopol ovlivnit výši ceny (má pozici cenového tvůrce) a tím realizovat monopolní zisk (Samuelson, P.A., Nordhaus, W.D. 1992). Ceny, za které realizuje monopol svoji produkci jsou vyšší než ceny na úrovni minimálních průměrných nákladů, které by se utvořily na trhu dokonalé konkurence. Monopol nevyrábí s nejnižšími výrobními náklady (zdražuje výrobu) a má tendenci omezovat rozsah nabídky a tím i omezuje spotřebu, aby dosáhl vysokou cenu. Vytváří bariéry vstupu do odvětví z důvodů udržení svého postavení a je výrobně i alokačně neefektivní (vznikají náklady mrtvé váhy).

Neefektivnost monopolu lze snížit protimonopolní regulací, která využívá nástrojů

THE PRICE REGULATION OF NATURAL MONOPOLY

Jaroslav Sedláček, Eva Hýblová

Department of Finance Faculty of Economics and Administration Masaryk University
Lipová 41a, 602 00 Brno, Czech Republic, e-mail: sedl@econ.muni.cz, hyblova@econ.muni.cz

Abstract

This paper deals with the regulation of the prices of natural monopoly in Czech Republic namely in the area of distribution of electricity. The target of this contribution is to identify theoretical methods that allow the establishment of regulated price and to analyze factors influencing the amount. The methodology of Energetic Regulatory Institute consists in the calculation of allowed costs, depreciation and profit. The bases for calculating of depreciation of fixed assets are historical costs, which don't price developments and thus can't create sufficient resources for the reproduction of consumed assets. Similarly, in the calculation of the profit is used regulatory asset base, which represents the residual value of operating assets, taken from the firm's accounting for the year. It is obvious that the value of the assets taken from the balance sheet the company does not take into account possible investment opportunities for the company, which forms part of its market value.

Key words: natural monopoly, price regulation, fixed assets, acquisition costs, allowed costs, allowed depreciation, allowed profit, fair value, revaluation model

JEL Classification: D 24, M 21, M 41

ROZVOJ STRATEGICKÉHO ŘÍZENÍ KONKURENCESCHOPNOSTI FIREM - HLEDÁNÍ VÝCHODISEK

Robert Zich

1 ÚVOD

Ve vztahu strategie, konkurenceschopnosti a konkurence je navzdory popularitě těchto témat stále mnoho nezodpovězených otázek a rozporů. Vzácná shoda panuje snad jen v názoru, že věda managementu je v této oblasti stále velice nedokonalá a v tom, že zmíněná témata spolu velice úzce souvisí. Spojuje je mimo pochopitelného zaměření na firmu jako subjekt usilující o dosažení úspěchu také jejich multidisciplinární charakter. To ovšem nijak neusnadňuje ani rozvoj praxe, ani teorie. Problémem se stává nalezení východisek. Ne snad proto, že by žádná neexistovala. Právě naopak - pro jejich volbu máme příliš mnoho alternativ. Někteří autoři dokonce konstatují, že na firemní úrovni existuje řada teorií, které však mají jen malý význam pro praxi, a že pro firmu je nezbytné, aby konkurenceschopnost byla definována jako součást její strategie (1). V souvislosti s tím lze zmínit tvrzení, že firma má konkurenční výhodu pokud implementuje strategii, kterou konkurenti nejsou schopni napodobit, případně by to pro ně bylo příliš nákladné (12). Bylo by možné citovat řadu autorů. Nicméně závěr je jednoznačný - strategie, konkurenceschopnost a konkurence představují tři nerozdílná témata, jejichž rozvoj je možný pouze ve vzájemné provázanosti.

2 VÝCHODISKA STRATEGICKÉHO MANAGEMENTU PRO ROZVOJ KONKURENCESCHOPNOSTI

Pokud se podíváme na *vymezení pojmu strategie* tak, jak jej definují různí autoři, nacházíme jednoznačnou paralelu. A sice to, že vymezení pojmu strategie je charakteristické jasnou vazbou na cíle, způsobem jejich dosažení a odpovídajícím rozvojem konkurenceschopnosti v určitém konkurenčním prostředí. Obdobně lze nalézt společné rysy ve *vymezení procesu strategického řízení*, i když zde na první pohled jisté rozdíly existují. Snaha o určitou formalizaci a metodickou propracovanost strategického řízení vedla ke schematickému a do značné míry zjednodušujícímu přístupu v definování procesu strategického řízení. Tento přístup na jedné straně svádí k poněkud mechanickému postupu při formulaci strategie, ale na

DEVELOPMENT OF STRATEGIC MANAGEMENT OF COMPETITIVENESS - LOOKING FOR STARTING POINTS

Robert Zich

Brno University of Technology, Faculty of Business and Management, Kolejní 2906/4, 638 00 Brno, Czech Republic, zich@fbm.vutbr.cz

Abstract

The article presents reflection on contemporary approaches to strategic management, competitiveness and competition. It summarizes basic approaches which can be understood as generally accepted. Basic conclusion is unambiguous necessity for next development of methods, theories and concepts of strategy, competitiveness and competition. Not necessary these new ideas have to be based on traditional attitudes.

Key words: strategy, competitiveness, competition, advantage

JEL Classification: F23, O19, R11